

סמינריון נשים ומגדר: גולדה מאיר והשפעתה על תפיסת הפמיניזם והשוויון מגדרי

תוכן עניינים

1.....	מבוא
3.....	פרק ראשון: רקע – ילדותה של גולדה, משפחתה וראשית הציונות בחייה
5.....	פרק שני: עלייתה של גולדה למנהיגות
9.....	פרק שלישי: מלחמת יום הכיפורים והביקורת הציבורית
11.....	פרק רביעי: פמיניזם בישראל: לפני שלטונה של גולדה ולאחריו
16.....	פרק חמישי: יחסה של גולדה כלפי הפמיניזם
18.....	פרק שישי: גולדה והשפעתה על פמיניזם ושוויון מגדרי
24.....	ביבליוגרפיה
28.....	נספח א'

העבודה הנוכחית עוסקת בגולדה מאיר ובהשפעתה על שוויון מגדרי ותפיסת הפמיניזם במדינת ישראל.

גולדה הייתה אישה פורצת דרך, ובזמנה, אחת משלוש הנשים היחידות בעולם שעמדו בראשות מדינה (Katz, 2012). במסגרת הקריירה הפוליטית הענפה שלה, היא אישה שורה של תפקידים משמעותיים: היא השתתפה בקונגרס הציוני, ניהלה את המחלקה המדינית בסוכנות היהודית, נפגשה בחשאי עם עבדאללה מלך ירדן וניסתה להשפיע עליו שלא להצטרף למדינות ערב שיפלו למדינה הצעירה עם הכרזת העצמאות, ולאחר הקמת המדינה היא שימשה כשגרירת ישראל בברית המועצות (1948-1949), כשרת העבודה (1949-1956), כשרת החוץ (1956-1957) ולבסוף, הגיעה לעמדה הבכירה ביותר בפוליטיקה הישראלית – ראשות ממשלת ישראל (משרד הביטחון, 2005).

הילדה הנבונה שגדלה בתנאים של עוני מחפיר, שעברה טלטלות בדרך למדינה חדשה, שרכשה השכלה, נישאה לגבר עני בניגוד לרצון הוריה ועלתה ארצה על-מנת להגשים את החלום הציוני (אביזור, 1994) הפכה לנושאת התפקיד החשוב ביותר במדינה, ועד היום נותרה האישה היחידה שכהנה בתפקיד (מזדיני, 2008).

כאשר עלתה מאיר לישראל מארצות הברית, היא נכנסה לתוך עולם מורכב מבחינת יחסי המינים, עולם שבו למרות ההבטחה לשוויון זכויות לנשים ולשימוש ברטוריקה שוויונית, נתקלו נשים באפליה מגדרית ובהגמוניה גברית שלטת (טריגר, 2011). למרות זאת, היא הצליחה להשתלב להפליא בעולם זה וזכתה להערכה עצומה, אולם היה לכך מחיר, בדמות הזנחת משפחתה ורגשות אדם עצומים שנלוו לכך (מזדיני, 2008).

טיפול של גולדה במעלה הסולם הפוליטי נמשך ארבעים שנות קריירה ענפה, ואת מרבית תפקידיה היא מילאה בהצלחה, אולם לעד היא תיזכר בשל הכישלון הקולוסאלי של מלחמת יום הכיפורים והמחדלים הרבים בצמרת ההנהגה שהובילו אליו (מזדיני, 2008).

גולדה סלדה ביותר מהתנועה הפמיניסטית וממאמציה לחתור לשוויון בין גברים לנשים, סלידה שהביעה בגלוי (טריגר, 2011). בעבודה הנוכחית נבחן כיצד השפיעו תפיסותיה של גולדה על השוויון המגדרי ותפיסת הפמיניזם בישראל, וכמו כן נבדוק האם שיוכה המגדרי של גולדה השפיע על הביקורת שהופנתה כלפיה לאחר מלחמת יום הכיפורים.

פרק ראשון: רקע – ילדותה של גולדה, משפחתה וראשית הציונות בחייה

גולדה מאיר נולדה בעיר קייב שבאוקראינה למשפחת מאבוביץ' בשנת 1898, שם חיה עם משפחתה עד גיל חמש. היא הייתה הבת השלישית שנולדה למשפחה. בגיל חמש עברה המשפחה לרוסיה, לאזור הביצות שליד פינסק, אזור שמאופיין בעוני ומאבק יומיומי להישרדות. הדמות הדומיננטית במשפחתה של גולדה הייתה הסבתא-רבא של גולדה מצד אמה, שעל שמה היא נקראה, והייתה ידועה בזכות העובדה שהייתה בעלת "ראש של גבר" (גלבו, 1994, עמ' 13).. אביה של גולדה היה תלמיד ישיבה לשעבר שהפך לנגר והתקשה לפרנס את משפחתו, שחיה בעוני רב בדירה ששימשה גם כנגרייה של האב (מדזיני, 2008).

בעיר מגוריה חשה גולדה לראשונה נרדפת בשל היותה יהודייה: שמועות שנפוצו על פוגרום שהולך ומתקרב תרמו לתחושה זו, מה שחייב את המשפחה להסתגר בבית. אז התברר לגולדה כי היהודים שונים מאחרים, פגיעים וחשופים. אביה לא נקט באמצעי הגנה אקטיביים, אלא בחר להסתגר בבית, כפי שנהגו במשך מאות שנים רוב יהודי הגולה. למרות שבפועל לא התרחש פוגרום, החוויה של חוסר ישע ופחד השפיעה עליה עמוקות והביאה אותה להחלטה להביא לשינוי במצבם של היהודים, והייתה לה השפעה גדולה על התגבשותה תפיסותיה המדיניות והביטחוניות. (שגיא, 2003).

לאחר שנולדה אחות חדשה במשפחה, הופנתה אליה כל תשומת הלב, וגולדה החלה להתייחס לאחותה הגדולה, שיינה, כאם לכל דבר. היא זו שלמדה את גולדה לקרוא והיא זו שהכניסה אותה מאוחר יותר בסוד הפעילות והאידיאולוגיה הציונית והסוציאליסטית. שיינה החלה להביע עניין בציונות בהיותה בתיכון, וגולדה נחשפה לפעילות זו של אחותה: מפגשים חשאיים, דיונים על בעיית האנטישמיות וההתבוללות וקריאת ספרות מהפכנית אסורה. בזכות שיינה ינקה גולדה את מגיל צעיר את הסוציאליזם ואת הציונות (מדזיני, 2008; פרידמן, 2012; שגיא, 2003).

גולדה תיארה את אחותה כמי שהייתה לה "השפעה גדולה מאוד על חיי, אולי הגדולה ביותר מחוץ לזו של האיש אשר לו נישאתי. היא הייתה אדם בלתי רגיל מכל הבחינות, ובשבילי הייתה דוגמה מזהירה, ידידתי היקרה ביותר ויועצתי הנאמנה" (מדזיני, 2008).

כשהייתה גולדה בת ארבע וחצי עזב אביה לארצות הברית כדי להתבסס שם ולהכין את הקרקע לקראת בואה של המשפחה, ובמשך שלוש שנים חיו בני המשפחה ללא האב. בשנת 1906, כאשר הייתה גולדה בת שמונה, עקרה המשפחה למילווקי שבארצות הברית, לאחר מסע ממושך (אביזוהר, 1994), שם חייתה גולדה ב-14 השנים הבאות. המשפחה גרה בלב "הגטו היהודי" והתפרנסה